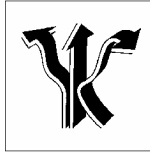

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни

“ЕКОНОМІКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ”

(для спеціалістів, магістрів спеціальності
“Фізичне виховання”)

МАУП

Київ 2004

Підготовлено викладачем *В. М. Крамчаніним*

Затверджено на засіданні кафедри управління фізичною культурою і спортом (протокол № 1 від 25.08.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Крамчанін В. М. Навчальна програма дисципліни “Економіка фізичної культури і спорту” (для спеціалістів, магістрів спеціальності “Фізичне виховання”). — К.: МАУП, 2004. — 12 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Економіка фізичної культури і спорту”, теми практичних занять, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вивчення курсу “Економіка фізичної культури і спорту”— здобути загальні та спеціальні економічні знання, навчитися компетентно приймати рішення, обговорювати і оцінювати отримані результати, а також сформуванати економічну культуру, щоб швидше адаптуватися в умовах ринкової економіки.

Завдання курсу:

- розвиток мислення, що сприятиме свідомому розв’язанню проблем економічного характеру, які можуть виникнути в майбутній професії;
- формування знань про типові економічні явища, матеріально-технічну базу галузі, її фінансування та організацію діяльності;
- ознайомлення з нормативними фінансовими документами підприємства галузі “Фізична культура і спорт”;
- вивчення ринку галузі “Фізична культура і спорт”, об’єктів і суб’єктів ринкових відносин.

Опанувавши дисципліну, студенти повинні

знати:

- предмет, завдання та економічні закони і категорії;
- економічні ресурси і проблеми фінансування галузі “Фізична культура і спорт”;
- особливості матеріально-технічної бази, організації та змісту діяльності галузі;

уміти:

- користуватися спеціальною та науково-методичною літературою;
- аналізувати нормативні фінансові документи галузі “Фізична культура і спорт”;
- проаналізувати зміст фінансово-економічної діяльності;
- охарактеризувати ринок і матеріально-технічну базу галузі.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ЕКОНОМІКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ”

№ пор.	Назва теми
1	Економіка фізичної культури і спорту як навчальна дисципліна
2	Оплата праці працівників галузі “Фізична культура і спорт”
3	Матеріально-технічна база галузі “Фізична культура і спорт”
4	Фінансування фізичної культури і спорту
5	Організація звіту та звітності
6	Ринок галузі “Фізична культура і спорт”
7	Економічна ефективність сфери фізичної культури і спорту

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ЕКОНОМІКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ”

Тема 1. Економіка фізичної культури і спорту як навчальна дисципліна

Фізична культура і спорт як галузь народного господарства.
Предмет економіки фізичної культури та спорту як навчальна дисципліна.

Продукт галузі “Фізична культура і спорт”.

Попит і пропозиція на ринку галузі.

Література [1–8]

Тема 2. Оплата праці працівників галузі “Фізична культура і спорт”

Особливості праці.

Нормування праці.

Матеріальне стимулювання праці працівників фізичної культури та спорту.

Оподаткування доходів фізичних осіб.

Література [1–3; 9–12]

Тема 3. Матеріально-технічна база галузі “Фізична культура і спорт”

Основні фонди галузі.

Оборотні фонди.

Показники ефективної експлуатації спортивних споруд.

Література [1; 4; 13–15]

Тема 4. Фінансування фізичної культури і спорту

Бюджетне фінансування.

Позабюджетне фінансування.

Бюджет організації та його складові.

Кошторис на проведення фізкультурно-спортивного заходу.

Література [1; 3; 12; 16–24]

Тема 5. Організація звіту та звітності

Організація звіту та звітності.

Сутність, завдання, об’єкти та методи економічного аналізу.

Література [4; 5; 25–28]

Тема 6. Ринок галузі “Фізична культура і спорт”

Ринок послуг фізичної культури і спорту, його особливості.

Учасники ринкових відносин у галузі “Фізична культура і спорт”, їх функції.

Об’єкти ринкових відносин у сфері фізичної культури і спорту.

Література [2; 29–35]

Тема 7. Економічна ефективність сфери фізичної культури і спорту

Поняття економічної ефективності сфери фізичної культури і спорту.

Критерії економічної ефективності сфери фізичної культури і спорту.

Економічні результати діяльності у сфері фізичної культури і спорту.

Економічні показники ефективності.

Література [1; 4; 36–41]

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття 1. Попит. Визначення впливу нецінових факторів на попит.

Практичне заняття 2. Пропозиція. Визначення впливу нецінових факторів на пропозицію.

Практичні заняття 3, 4. Розрахунок заробітної плати працівників фізичної культури і спорту.

Практичне заняття 5. Визначення податку з доходів фізичних осіб.

Практичні заняття 6, 7. Бюджет фізкультурно-спортивної організації: складання, розрахунок.

Практичне заняття 8. Кошторис поїздки на змагання: складання, розрахунок.

Практичне заняття 9. Кошторис на проведення фізкультурно-спортивного заходу: складання, розрахунок.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Фізична культура і спорт як галузь народного господарства.
2. Роль економіки у розвитку фізичної культури і спорту.
3. Економічні проблеми у сфері фізичної культури і спорту.
4. Складові економіки спорту.
5. Етапи розвитку економіки фізичної культури і спорту.
6. Тенденції, характерні для розвитку галузі “Фізична культура і спорт” в умовах формування ринкових відносин.
7. Соціальні норми і нормативи розвитку галузі “Фізична культура і спорт”.
8. Предмет економіки фізичної культури і спорту.

9. Продукт галузі “Фізична культура і спорт”.
10. Ринок праці галузі “Фізична культура і спорт”.
11. Формування попиту та пропозиції на ринку праці у сфері фізичної культури і спорту.
12. Проблема безробіття в галузі “Фізична культура і спорт”.
13. Переваги та недоліки оплати праці спеціалістів фізичної культури і спорту, які зайняті в бюджетній та позабюджетній сферах.
14. Особливості праці працівників фізичної культури і спорту.
15. Нормування праці.
16. Оплата праці та її функції.
17. Реальна та номінальна зарплата.
18. Погодинна та відрядна оплата праці.
19. Оплата праці за тарифною сіткою. Преміювання.
20. Місце податку на дохід з фізичних осіб у системі оподаткування.
21. Особливості нарахування податку на доходи з фізичних осіб.
22. Ставка податку на доходи з фізичних осіб.
23. Порядок сплати податку на доходи з фізичних осіб.
24. Загальна характеристика основних фондів, їх типи.
25. Класифікація основних фондів.
26. Знос основних фондів, його розрахунок.
27. Ремонт і відновлення основних фондів.
28. Амортизація. Методи нарахування.
29. Оборотні фонди.
30. Табельне майно.
31. Показники ефективної експлуатації спортивних споруд.
32. Бюджетне фінансування.
33. Позабюджетне фінансування.
34. Бюджет організації.
35. Кошторис витрат.
36. Види кошторисів у галузі “Фізична культура і спорт”.
37. Організація звіту. Етапи здійснення.
38. Принципи бухгалтерського обліку.
39. Бухгалтерський баланс фізкультурно-спортивної організації.

40. Організація звітності та порядок її проведення.
41. Сутність економічного аналізу та його значення.
42. Етапи здійснення економічного аналізу.
43. Завдання економічного аналізу.
44. Об'єкти і методи економічного аналізу.
45. Поняття ринку. Види ринків.
46. Класифікація соціально-культурних послуг галузі “Фізична культура і спорт”.
47. Особливості ринку фізичної культури і спорту.
48. Попит на ринку послуг фізичної культури і спорту. Його визначення.
49. Фактори, що впливають на попит.
50. Пропозиція на ринку послуг фізичної культури і спорту. Її визначення.
51. Фактори, що впливають на пропозицію.
52. Ринкові відносини у сфері фізичної культури і спорту.
53. Учасники ринкових відносин у сфері фізичної культури і спорту, їх функції.
54. Об'єкти ринкових відносин.
55. Поняття економічної ефективності сфери фізичної культури і спорту.
56. Критерії економічної ефективності сфери фізичної культури і спорту.
57. Економічні результати діяльності у сфері фізичної культури і спорту.
58. Шляхи підвищення економічної ефективності діяльності фізкультурно-спортивної організації.
59. Етапи розрахунку фізкультурної роботи, що здійснюється на підприємстві.
60. Економічні показники ефективності.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Менеджмент* и экономика физической культуры и спорта: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / М. И. Золотов, В. В. Кузин, М. Е. Кутепов. — М., 2003.
2. *Степанова О. Н.* Маркетинг в сфере физической культуры и спорта. — М., 2003.

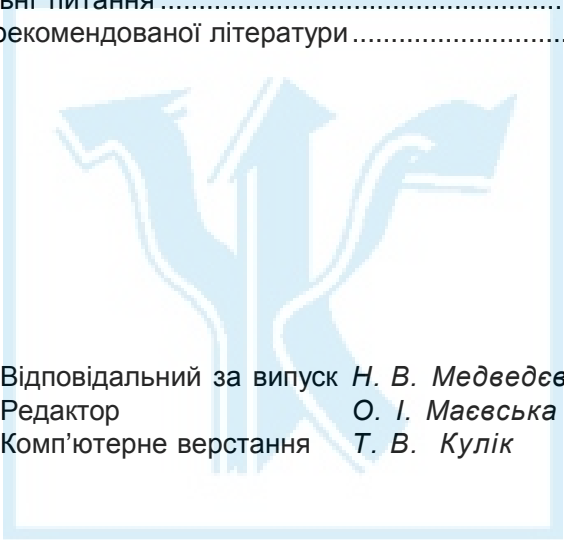
3. *Кузин В. В.* Предпринимательство в зарубежном спорте. — М., 1993.
4. *Экономика физической культуры и спорта: Учеб. пособие для ин-тов физ. культуры / Ред. В. У. Агеевец.* — М.: ФиС, 1993.
5. *Економіка підприємства / С. Ф. Покропивний та ін.* — К., 1995.
6. *Маршалл А.* Принципы экономической науки. — М., 1993.
7. *Медницкий В. Г.* Функционирование экономического механизма. — М., 1993.
8. *Мочерный С. В.* Основы экономической теории. — Тернополь, 1993.
9. *Планирование в условиях перехода к рынку / В. Беседин и др.* — К., 1991.
10. *Романов А. Н., Лукасевич И. Я.* Оценка коммерческой деятельности предпринимательства. Опыт зарубежных корпораций. — М., 1993.
11. *Самуельсон П.* Економіка. — Львів, 1993.
12. *Соболь С. Н.* Предпринимательство (начало бизнеса). — К., 1994.
13. *Бабич А. М.* Проблемы развития и эффективности использования материально-технической базы физической культуры и спорта в условиях перехода к рыночной экономике / А. М. Бабич, В. З. Насретдинова, А. К. Цыганков // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 20–23.
14. *Переверзин И. И.* “Экономика физической культуры и спорта” — новый предмет в физкультурных вузах // Теория и практика физ. культуры. — 1990. — № 10. — С. 60.
15. *Жестянников Л. В.* Физическая культура и спорт: современные проблемы и современные решения // Теория и практика физ. культуры. — 2000. — № 3. — С. 48.
16. *Алексеев С. В.* Маркетинг физической культуры и спорта: особенности типологии способов прогнозирования продаж на продукцию предприятий спортивного бизнеса / С. В. Алексеев, С. Н. Петренко // Сб. науч. тр. ВНИИФК 2000. — М., 2001. — С. 202–206.

17. *Кутелов М. Е.* Финансово-коммерческая деятельность международных спортивных федераций // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 55.
18. *Лихачев О. Е.* Предпринимательство в физической культуре и спорте — одна из основных проблем повышения квалификации специалистов / О. Е. Лихачев, Н. В. Романенкова // Актуальные проблемы дополнительного профессионального образования в сфере физической культуры, спорта и туризма: Материалы науч.-практ. конф. — М., 2001. — Ч. 1. — С. 95–98.
19. *Сысоев В. И.* Финансирование российского спорта // Теория и практика физ. культуры. — 2000. — № 1. — С. 36–37.
20. *Примак Т. О.* Економіка підприємств: Навч. посіб. — К., 1999.
21. *Котлер Ф.* Маркетинг, менеджмент: Анализ, планирование, внедрение и контроль. — СПб.: Питер, 1998.
22. *Задоя А. А., Петруня Ю. Е.* Основы экономики. — Днепропетровск: Академия управления, бизнеса и права, 1995.
23. *Нікбахт Е., Гропеллі А.* Фінанси. — К.: Вік; Глобус, 1992.
24. Финансы / Под ред. В. М. Родионовой. — М.: Финансы и статистика, 1995.
25. *Енгслер П.* Ринкова економіка для бізнесменів-початківців / Пер. з нім. О. Логвиненко. — К.: Вік, 1992.
26. *Калина А. В.* Современный экономический анализ и прогнозирование. — К.: МАУП, 1997.
27. *Примак Т. А.* Планирование деятельности предприятий: Конспект лекций. — К.: МАУП, 1998.
28. *Примак Т. А.* Руководство по планированию деятельности предприятия. — К.: Влад и Влада, 1998.
29. *Березин И.* Маркетинг и исследование рынков. — М.: Рус. и деловая лит., 1999.
30. *Герасимчук В. Г.* Маркетинг: теорія і практика: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 1994.
31. *Долішній М. І., Вачевський М. В., Скотний В. І.* Маркетинг для менеджера. — Стрий: Просвіта, 1993.

32. *Лиходій В. Г.* Маркетинг: Навч.-практ. посіб. — К.: МАХ, 1998.
33. *Бауэр Э. А.* Физкультура — рынку? // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 10. — С. 48–51.
34. *Шитова Н. И.* Рынок и маркетинг в сфере физической культуры и спорта // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 13–17.
35. *Щетинина А. А.* Многоуровневый маркетинг в сфере физической культуры и спорта // Юбилейный сборник трудов ученых РГАФК, посвященный 80-летию академии. — М., 1998. — Т. 4. — С. 103–105.
36. *Горшков В. Е.* Экономическое управление физической культурой и спортом // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 17–20.
37. *Уваров В. Н.* Физическая культура и спорт в условиях экономической реформы // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 11–13.
38. *Литвин А. Т.* Ценообразование спортивно-оздоровительных услуг как составная часть эффективного маркетинга // Физическое воспитание студентов творческих специальностей. — Харьков, 2002. — № 3. — С. 3–8.
39. *Переверзин И. И.* Формирование отраслевой экономики физической культуры и спорта // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 6–10.
40. *Зеленукин В. В.* Экономический анализ в условиях хозяйственной деятельности спортивных сооружений // Теория и практика физ. культуры. — 1991. — № 9. — С. 46–50.
41. *Кузин В. В.* Методологические основы маркетинга вида спорта / В. В. Кузин, М. Е. Кутепов // Труды ученых ГЦОЛИФКа: 75 лет: Ежегодник. — М., 1993. — С. 76–84.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Економіка фізичної культури і спорту”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Економіка фізичної культури і спорту”	4
Теми практичних занять	6
Контрольні питання	6
Список рекомендованої літератури	8

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *О. І. Маєвська*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

МАУП

Зам. № ВКЦ-1948

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП